

Rapport fra reise til Roma med Katolsk-luthersk samtalegruppe (Katlusa) 1.-3. oktober 2024 v/Einar Tjelle og Torbjørn Holt

Det var seks år siden vi sist var sammen i Roma. Og det er alltid nyttig å bli oppdatert, knytte kontakter, og ikke minst reise sammen, med de gode samtaler og fellesskap som det medfører. Dessverre måtte biskop Bernt Eidsvig melde forfall av helsemessige årsaker. Til tross for det fikk vi noen innholdsrike dager og mange gode møter. Under er et kort sammendrag dag for dag, samt noen refleksjoner.

Tirsdag 1.oktober

Møte med **Den lutherske kirka Chiesa Luterana di Italia**, hovedkontor i Via Aurelia Antica. Vi møtte administrasjonslederen Alexandra Damm. Kirken har tyske røtter, noen få tusen medlemmer og 50 menigheter. Fra tidligere tysk preg er den i dag ganske så italiensk. Økumenisk åpen. Mye godt samarbeid med Den katolske kirke og andre, særlig Valdenserkirken. Damm understreket at mye økumenisk samarbeid skjer «ikke nedskrevet», for eksempel ved kirkelige handlinger. Eksempelet vi hørte om sist, da pave Frans besøkte Den lutherske katedralen, prekte og gav dem en nattverd-kalk, i anledning reformasjonsmarkeringen i 2017, var viktig for den lutherske kirken. For oss er det også et interessant uttrykk for hva som skjer i det symbolske/praktiske sjikt versus i det legalistiske/formelle. Interessant at majoritet-minoritet snus opp ned når t kommer hit. Les mer på [Che cos'è la CELI - Chiesa Luterana](#)

Vi møtte **pater James Hanvey SJ, leder for sekretariatet for “the Service of Faith”**. Han gir råd til jesuittenes general i spørsmål som teologi, spiritualitet, herunder ignatiansk spiritualitet med spesiell fokus på de åndelige øvelsene til St. Ignatius. Han koordinerer også jesuittordenens økumeniske og interreligiøse arbeid. Vi møtte ham i jesuittenes hovedkvarter i Borgo Santo Spirito noen minutter fra Petersplassen. Han orienterte om jesuittordenens globale arbeid, og ordenens prioriteringer. De områdene de vektlegger spesielt dette tiåret, er følgende fire: 1. Å vise vei til Gud gjennom åndelige øvelser og “discernment”. 2. Vandre sammen med de fattige, verdens utstøtte i arbeid med forsoning og rettferdighet. 3. Ledsage unge i arbeidet med en fremtid fylt av håp og 4. Arbeide for beskyttelse og fornyelse av skaperverket. De registrerer stor interesse for de åndelige øvelsene (Spiritual exercises) knyttet til St. Ignatius mange steder i verden. (Det er også stor interesse for dette i Norge, ikke minst gjennom det økumeniske arbeidet til St. Josefsøstrene på Grefsen i Oslo.) Det katolske kjernebegrepet “discernment” – å skjelne, vurdere og beslutte – er blitt svært utbredt gjennom pave Frans’ fokusering på det, ikke minst i prosessen med synodene. I forhold til unge, har ordenen på verdensbasis hundrevis av universiteter og colleges, og tusenvis av skoler, fra de mest kjente som Georgetown University i Washington DC til små landsbyskoler. Webside: www.jesuits.global Besøket ble avsluttet med en omvisning i hovedkvarteret, og en tur på takterrassen som har panoramautsikt over Peterskirken og Vatikanet.

St. Egidio er en katolsk lekmannsorganisasjon med både et offensivt diakonalt arbeid nasjonalt og humanitært arbeid internasjonalt i 73 land, med vekt på fred og forsoning internasjonalt. Vi ble invitert til en samtale med Leonardo Gialloreti, kveldsbønn i Mariakirken i Trastevere, samt middag etterpå med noen nøkkelpersoner. Fra Gialloreti fikk vi blant annet høre at organisasjonen ble startet av studenter etter Det annet vatikankonsil, med mottoet: Det er ikke mulig å elske Gud uten å elske sin neste». Organisasjonen er opptatt av krig og fred. Nylig arrangerte St Egidio en stor fredskonferanse «Imagine Peace» i Paris med deltakere fra mange land i konflikt, og ledere på høyt nivå. Viktig at ikke religion «fuelling wars», men kan være en kritisk motkraft for fred. I Ukraina bor russiske og ukrainse kvinner fra St Egidio sammen og driver nødhjelp sammen. Der bes det for rettferdig fred, ikke for seier. Man lærer å IKKE hate. St Egidio er også engasjert i Gaza, Sør-Sudan og flere steder. Fredsdialoger med gjennombrudd har skjedd i lokalene på Trastevere. St.Egidio har også et engasjement for flyktninger og «humanitære korridorer» gjennom mange år. Se nettsted [HOME - COMMUNITY OF SANT'EGIDIO](http://HOME-COMMUNITY OF SANT'EGIDIO)

Onsdag 2. oktober

Åpning av synoden. Messe på Petersplassen

Den andre sesjonen av den katolske kirkes flerårige synode om synodalitet åpnet med en messe på Petersplassen onsdag morgen. Gjennom enhetsdikasteriet hadde vi fått billetter i første rad på podiet like ved høyalteret. Alle synodens rundt 400 deltakere var tilstede, og paven ledet messen og prekte på festen for de hellige engler. Pavens preken på engelsk finnes på denne websiden: [websiden](#).

På ettermiddagen besøkte vi **ambassadør Johan Vibe**, i ambassadørens residens i Via di Porta Latina. Den norske ambassadøren tok seg god tid, og vi kom inn på mange tema. Han var blant annet interessert i besøket vårt hos St.Egidio, og planlegger seminar med dem sammen med PRIO seinere i høst. Italia er EUs nest største industri-nasjon, og er på mange måter et «laboratorium for politikk» fremholdt han. Statsminister Meloni er ikke helt lett å sette i en fast bås. Hun er for eksempel en sterk støttespiller for Ukrainas frigjøring og dels arbeidet for et grønt skifte, i motsetning til flere av sine «likesinnende». Samtidig henger industrien i en fossil innretning og Italia må importere mye av energien. Italia tar imot mange flyktninger men Meloni vil redusere antallet, og vri mer inn på «kvalifiserte migranter» (nyttig arbeidskraft). Sammen med flere jobber Italia for å «stabilisere Afrika» (Mattei-planen) for å forebygge for migrasjon. Dette kan fort stå i veien for menneskerettighetene, sa han. Vibe hadde selv vært på Lampedusa og sett et viktig arbeid der. Ambassadøren er også invitert til de årlige messene på San Carlo al Corso (Olavsalteret) 16. oktober hvert år.

Torsdag 3.oktober

Vi beynte dagen med en frokostsamtale med **Chris White, fra National Catholic Reporter**. White er amerikaner, og har vært NCRs korrespondent i Roma de siste årene, og følger pavens taler nøye, og har et svært vidt kontaktnett blant sentrale aktører i Vatikanet. Han deltar også på alle pavens reiser, nasjonalt og internasjonalt som en del av det akkrediterte internasjonale pressekorpsset. Han orienterte blant annet om synoden som nettopp startet da vi var i Roma. Det gjenstår å se hva resultatet av synoden vil bli, og mange av de kontroversielle spørsmålene blant annet knyttet til kvinners tjeneste i kirken og familie og seksualitet håndteres av separate arbeidsgrupper som vil rapportere tilbake til paven neste år. En sannsynlig retning av diskusjonene i synoden, vil nok peke fremover mot en kirke som er mer inkluderende og som legger opp til større lek deltakelse, sterkere fokus på kvinners ansvar og tjeneste og makt i kirken, fornyelse av presteutdannelsen og større adgang for lekfolk til å få en stemme i utnevningen av biskoper. Det avgjørende spørsmålet er hvordan dette vil bli implementert. Til syvende og sist blir nok det neste pavevalget en slags folkeavstemming (blant kardinalene) om den nåværende paves prioriteringer og retningsvalg. Uansett har han nå utnevnt et stort flertall av de stemmeberettigede kardinalene, og kardinalkollegiet har nå et langt mer internasjonalt preg, og har mange medlemmer fra verdens “periferier”.

I de æreverdige bygningene like bak Peterskirken besøkte vi **The Pontifical Academy of Sciences. (PAS)** Vi traff nåværende og forhenværende Chancellor, hhv Kardinal Peter Turkson og biskop Marcello Sancèz , samt Gabriella Clare. De to sistnevnte har flere ganger vært i Norge, koplet til encyklikaen *Laudato Si-* arrangementer og www.interfaithraiforest.org som startet i Oslo i 2017. Ideen til dette initiativet ble unnfanget nettopp her i Akademiet på ett-årsmarkeringen av *Laudato Si*. Pave Frans har selv gjennomgått en «ecological conversion» ble det sagt, og mange biskoper er engasjerte, mens det fremdeles er mange «grå kirkefolk» . PAS er en autonom institusjon i Vatikanet, som driver forskning og vitenskapsformidling. Ved siden av klima/naturkrisen er moderne slaveri prioriterte temaer, også for pave Frans. Les mer: The Pontifical Academy of Sciences

Før lunsj torsdag besøkte vi **Enhetsdikasteriet** (“departementet” i Vatikanet med ansvar for økumenikk). Vi ble møtt av erkebiskop Flavio Pace, nyutnevnt sekretær (nestleder) i dikasteriet. Kardinal Kurt Koch, prefekten, var opptatt med synoden og hadde ikke mulighet til å møte oss. Augustinus Sander, benediktinerprest og ansvarlig bl.a. for kontakten med de lutherske kirkene kunne heller ikke være med oss, siden han var på tjenestereise. Erkebiskop Pace arbeidet tidligere som undersekretær i dikasteriet for de østlige kirker, og ble av paven utnevnt til denne rollen i februar i 2024, og ble senere bispeviet. Pace kommer fra Milanoområdet i Italia. Han orienterte bredt om sin egen økumeniske bakgrunn og interesser, og visjoner for det økumeniske arbeidet.

The Venerable English College

Torbjørn Holt viste gruppen det engelske college i Via di Monserrato 45 i sentrum av Roma, og orienterte om institusjonens historie. Colletet er den eldste engelske institusjon i utlandet med røtter tilbake til midten av 1300-tallet, og har vært presteseminar siden 1579. Norske katolske prestestudenter har vært der en del år nå, og Torbjørn Holt tilbrakte studieåret 2020-2021 der. Det er fem norske prestestudenter som studerer der nå. Studentene var borte på retrett hele uken, og det var derfor ikke mulig å treffe noen av de norske studentene.

Torsdag kveld var det avsluttende middag. Arnt Stefansen, tidligere NRK-korrespondent og nå journalist engasjert av den katolske kirke i Norge, Bjørgvin biskop Ragnhild Jepsen, Chris Warren, viserektor på det engelske prestekollegiet (VEC), Konrad Grech, åndelig veileder på VEC, Ryan Browne, avtroppende senior student på VEC var med som gjester.

Praktisk: Vi bodde på Casa per Ferie Favasco i Via Pio VIII bak Vatikanet. Stedet er et rimelig kirkelig gjestehus, og ligger i gåavstand til Vatikanet. Den praktiske gjennomføringen gikk greit.

Delegasjonen:

Den norske kirke:

Oslo biskop Kari Veiteberg

Pilgrimsprest Einar Vegge

Einar Tjelle, prest og internasjonal direktør

Marianne Brekken, prest og fung. generalsekretær i KFUK-KFUM

Kjetil Aano, prest

Den katolske kirke:

Søster Else-Britt Nilsen OP, priorinne Sta Katarinahjemmet

Pater Oddvar Moi, biskoppelig vikar for det kateketiske arbeidet i Oslo katolske bispedømme

Pater Torbjørn Holt, kapellan Mariakirken Stabekk, økumenisk sekretær Oslo katolske bispedømme

Noen mulige oppfølgingspunkter, til drøfting i katlusa:

Tema fra Enhetsdikasteriet. Etske tema som flyktninger, klima/naturkrisen (Laudato Si) Olavsalteret, avklaringer. Forholdet mellom symbolsk kommunikasjon (eks pave Frans) og legalistiske posisjoner.

Einar Tjelle og Torbjørn Holt